

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE ADVIESCOMMISSIE VAN 24 AUGUSTUS 2010 FYSIEKE LEEFOMGEVING (Milieu)

Presentatie namens het Waterschap

WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA: STAND VAN ZAKEN EN DE PLANNING VAN DE DIJKVERSTERKING EILAND VAN DORDRECHT OOST (422113)

Naar aanleiding van een brief van het Waterschap van 26 mei 2010 is het Waterschap gevraagd een presentatie te verzorgen waarin wordt ingegaan op de keuzes die er zijn, op de keuzes die gemaakt zijn en op de gevolgen van de gemaakte keuzes (dijkhoogte, onderhoud en wat de gevolgen zijn voor bijvoorbeeld de Voorstraat)

Voorzitter: de heer A. van Wensen
Secretaris: de heer J.J. 't Lam
Verslag: Erna Verveer, Getikt!

Aanwezig:

De heer A. van der Vlies, Directeur waterschap Hollandse Delta
De heer L. Nieuwland, projectleider Hollandse Delta

Namens de adviescommissie:

De heer D. Pols, VVD
De heer M.M. Kraaijenbrink, PvdA
De heer H. van der Linden, ChristenUnie/SGP
De heer D.F.M. Schalken-den Hartog, BETER VOOR DORDT
Mevrouw J. Edenburg, GroenLinks
Mevrouw E. Schellekens, D66
Mevrouw S.L. Catsburg-Schenkel, ChristenUnie/SGP
De heer O. Bosoguy, D66
De heer P. Naeije, CDA
De heer R. van Heeren, VSP
Mevrouw J. Van den Bergh, PvdA
Mevrouw M. Vliegthart-Kosłowska, VSP
De heer P.J. Van der Eijk, BETER VOOR DORDT
De heer C.E.S.J. Goos, BETER VOOR DORDT
De heer E.A.M. Nederhof, BETER VOOR DORDT
Mevrouw D.A. Kensenhuis, BETER VOOR DORDT

Namens het college is aanwezig wethouder P.H. Sleeking

De **voorzitter** opent de vergadering.

De heer **Van der Vlies** geeft een presentatie met betrekking tot Dordrecht Oost. Tijdens de presentatie worden vragen gesteld.

De heer **Pols** vraagt wie de zesjaarlijkse APK uitvoert.

De heer **van der Vlies** antwoordt dat de APK wordt gedaan door het waterschap zelf, maar er wordt veel externe expertise bij ingehuurd omdat het een ingewikkeld onderzoek is.

De heer **van der Eijk** merkt op dat er vijf dijkkringen zichtbaar gemaakt zijn in het beheersgebied. Voor zover hem bekend worden verschillende beschermingsniveaus gehanteerd; zeewaterkerende dijkkringen hebben een beschermingsniveau van 1 : 10.000, oftewel een overstromingskans van 1 keer in de 10.000 jaar. IJsselmonde heeft 1 : 4000 en Dordrecht heeft 1 op 2.000 jaar; dat betekent dat het daar het eerste mis zal gaan. Hij vraagt waarom er geen eenduidig beschermingsniveau wordt aangehouden. Er zijn veel meer huizen gekomen; het eiland is inmiddels volgebouwd. Hij vraagt of je dan het niveau niet op zijn minst gelijk zou moeten trekken met dat van IJsselmonde.

De heer **Van der Vlies** antwoordt dat dat ook de wens is van het bestuur van het Waterschap en dat ligt al in Den Haag. De normering is na de watersnoodramp van 1953 vastgesteld. Voor elke dijkkring heeft men een beschermingsniveau bepaald. Hoe vaak mag je problemen krijgen? Dat is hier eens in de 2.000 jaar, en dat kan morgen zijn. Dat is doorvertaald. De Hoeksche Waard en

Voorne Putte hebben een beschermingsniveau van 1 op 4.000. IJsselmonde zit ook lager, maar de rechtsvoorganger, het waterschap IJsselmonde heeft gezegd: dat is een dichtbevolkt gebied met heel veel activiteiten. We gaan naar 1 op 10.000. Daar had men geld voor over. Dordrecht zit op 1 op 2.000; dat is heel curieus, maar dat is historisch zo bepaald, ondanks dat het Eiland van Dordrecht heel druk belegd is met activiteiten, wonen, werken en economische potentie. Er wordt landelijk gekeken naar de niveaus, maar die zullen naar hij verwacht gedifferentieerd blijven. Zijn bestuur pleit er steeds voor om het Eiland van Dordrecht een beschermingsniveau te geven van 1 : 10.000, maar dat zal nog een paar jaar duren. Dat laat onverlet dat in de twee projecten die hier lopen, wordt geprobeerd om toch tot een hoger beschermingsniveau te komen door extra subsidie aan te vragen. Het wordt een pilot genoemd zodat het geen precedentwerking heeft. Het heeft dus heel veel aandacht.

De Voorstraat is tevens een dijk en is primair een waterkering. Jaarlijks wordt een oefening gehouden met de bewoners. De derde toetsing is nagenoeg afgerond. In het kader van de follow up van de commissie Veerman worden heel veel dingen besproken. Een van de varianten is een open en afsluitbaar Rijnmond. Wethouder Van Steensel vertegenwoordigt de gemeente in een stuurgroep. Het zou kunnen dat er andere maatregelen getroffen worden. De Voorstraat wordt nu nog niet afgekeurd; het Waterschap acht de hoogte net voldoende. Er wordt elke zes jaar getoetst. Het vierde project dat loopt is de zettingvloeiing in de Dordtse Kil; dat is het onzichtbaar weglopen van zand onder de dijken. Dan zakt de dijk naar beneden. Vorige keer leverde dat een nader onderzoek op en er is nu aan het bestuur gerapporteerd dat er met enige spoed wat aan gedaan moet worden. Twee schepen storten er nu regelmatig stenen om te voorkomen dat het zand verder wegspoelt.

De heer **Nieuwland** vervolgt de presentatie.

De heer **Van der Eijk** merkt op dat er bij de Kop van het Land in de Noordwaard een enorm ontpolderingsproject gaande is tot aan Werkendam, deels reeds uitgevoerd en deels in het kader van Ruimte voor de rivier met als doel het verlagen van de waterstand van de rivier bij hoog water. Hij vraagt of dat is meegenomen in de berekeningen voor de noodzaak van de dijkversterking bij de Kop van het Land.

De heer **Nieuwland** antwoordt bevestigend. Eerst worden de hydraulische randvoorwaarden bekeken en vastgesteld. Er wordt bij een versterking 50-100 jaar vooruit gekeken als het gaat om de waterstanden, voor de grondlichamen en de damwandconstructies. Daar is onder andere de ontpoldering van de Noordwaard in meegenomen.

De heer **Van der Eijk** merkt op dat hij, als het om rivierafvoer gaat, meer had verwacht van een dergelijk grootschalig Ruimte voor de rivierproject.

De heer **Nieuwland** antwoordt dat er in dezelfde periode nog een heleboel ontwikkelingen komen op het gebied van zeespiegelrijzing en hogere rivierafvoeren; die doen de centimeters winst vanuit de Noordwaard weer teniet.

De heer **Pols** vraagt welk uitgangspunt is gehanteerd: 1 op 2.000 of 1 op 10.000.

De heer **Nieuwland** antwoordt dat de norm 1 op 2.000 is. Er wordt gekeken of er een voorschot kan worden genomen op de nieuwe normen, maar die kun je nog niet toepassen omdat ze nog niet vastgesteld zijn.

De heer **Van der Vlies** vult aan dat het bestuur dat heeft geprobeerd. De commissie Veerman heeft gezegd alvast rekening te houden met veel strengere normen in de toekomst. Het hoogwaterbeschermingsprogramma is een uitvoeringsprogramma van het rijk, en dat ligt bij het Ministerie. Er is wel contact, maar het hoogwaterbeschermingsprogramma zegt: sober en doelmatig. Daarom heeft het Waterschap besloten om het een pilot te noemen vanwege de bijzondere omstandigheden; daar heeft hij nog wel verwachtingen van. Maar formeel zijn dat de regels: sober en doelmatig. Daar krijg je geld voor, alle extra's dien je zelf te betalen. De dijkgraaf en ook de heemraad heeft er in allerlei landelijke gremia wel op aangedrongen, maar daar wordt niet op ingegaan; anders is het hek van de dam in Nederland.

De heer **Van der Linden** vraagt of de verkeersproblematiek Kop van 't Land om de Provincialeweg gaat en aan welke alternatieven je zou kunnen denken.

De heer **Nieuwland** antwoordt dat het gaat om de parkeerproblematiek en de bereikbaarheid. Daar wordt over gesproken met de gemeente Dordrecht en de bewoners om met drie partijen een goede oplossing te bedenken, aangezien de boel toch op de schop gaat. De hoogte van de buitendijk was in orde; hij wordt alleen verbreed.

De heer **Van der Eijk** vraagt of de laatste dijk voorlopig niet doorgaat vanwege de bezuinigingen.

De heer **Nieuwland** antwoordt dat slechts een deel van de buitendijk is afgekeurd. Als waterkeringbeheerder zeg je tegen de subsidiënt: kijk verder. Het dijkvak is heel moeilijk bereikbaar voor werkverkeer. Bovendien is de landschappelijke eenheid vrij duidelijk en is er sprake van dezelfde ondergrond. Dus leek het goed om de gehele buitendijk te versterken tot aan de A16. Dat leverde een discussie op over de noodzaak, want er moet bezuinigd worden. De dijk is veilig; maatschappelijk gezien zou het beter zijn om alles in een keer te doen, maar soms moet je een pijnlijke keuze maken. Bij de Wantijdijk/Zeedijk speelde dit ook; een deel daarvan was niet afgekeurd en dus komt dat stuk niet voor subsidie in aanmerking. Daar is het wel gelukt om de subsidiënt te overtuigen.

De heer **Nederhof** vraagt of er financiële overschrijding dreigt van het budget.

De heer **Nieuwland** antwoordt dat er 35 miljoen is uitgetrokken in het hoogwaterbeschermingsprogramma voor oorspronkelijk 8,4 kilometer; dat is nu 6 kilometer geworden. Er is geen financiële grens.

De heer **Van der Vlies** vult aan dat er uitgangspunten zijn, bestaande uit ontwerpcriteria om sober en doelmatig te versterken. De kosten zijn mede afhankelijk van de locatie. Het rijk vergoedt op basis van sober en doelmatig. Landelijk was er een programma van 2,2 miljard en dat bedrag is al met 50 tot 80% overschreden. Daarom wordt extra kritisch gekeken naar alle projecten. De Dordtse Kil zat niet in het programma, maar daar is 23 miljoen extra voor binnengehaald door het bestuur. Het is dus eigenlijk een wisselwerking.

De waterschapslasten kunnen worden verhoogd als het rijk besluit om een project niet te betalen. Er speelt nog een discussie om het hoogwaterbeschermingsprogramma over te hevelen van het rijk naar de waterschappen, met een solidariteitsheffing voor heel Nederland omdat er een bovenregionaal belang is.

De heer **Pols** merkt op dat als je naar de Voorstraat kijkt, het gaat om maximaal 3.60, 3.80 meter en daarmee is het de zwakste schakel bij hoog water. Hij vraagt om uitleg.

De heer **van der Vlies** antwoordt dat er vloedplanken zijn van 30 centimeter; dat verstevigt wel. Bij een kwart van de Voorstraat zijn de vloedplanken begin februari uitgezet om te kijken hoe snel dat ging. Er zijn externe toetsers bij geweest om te beoordelen hoe betrouwbaar het systeem is. In Kampen is zo'n systeem recent aangelegd. De meningen over vloedplanken zijn verdeeld. Er is in het vrije 'golfoploop' en die kan enorm zijn; dat heb je op de Voorstraat niet. De woningen aan de noordkant staan buitendijks.

Regionaal zijn er informatieavonden; hij nodigt iedereen van harte uit om die bij te wonen.

De **voorzitter** dankt voor de presentatie en sluit de bijeenkomst.

INTEGRAAL VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE ADVIESCOMMISSIE VAN 24 AUGUSTUS 2010

Fysieke leefomgeving (Wonen en leefbaarheid)

BESCHIKBAAR STELLEN VAN GERESERVEERDE MIDDELEN TER AFRONDING VAN HET PROJECTONDERDEEL DORDWIJKZONE FIETSBRUG VLIJ (445012)

Voorzitter: mevrouw S.M. Wemmers-Wanrooij

Secretaris: de heer S.V. Vooren

Verslag: Erna Verveer, Getikt, af audio

Woordvoerders:

De heer M. Groeneweg, BETER VOOR DORDT

Mevrouw N. De Smoker, D66

De heer F. Riet, CDA

Mevrouw I. Koene, VVD

De heer C.A. Van Verk, PvdA

Dhr. B. Staat, ChristenUnie/SGP

Dhr. H. Romijnsen, VSP

Mevrouw M.C. Ruisch, GroenLinks

Namens het college is aanwezig wethouder F.J. Van den Oever

De **voorzitter** Ik open de vergadering en geef het woord aan de heer Groeneweg.

De heer **Groeneweg** Dank u wel. De raad heeft in het verleden in meerderheid besloten om de Vlijbrug te realiseren. BETER VOOR DORDT heeft zich sterk verzet tegen de uitvoering van de Vlijbrug, om ecologische en financiële redenen. Helaas hebben beide argumenten inmiddels negatief uitpakkt. De brug ligt er inmiddels en BETER VOOR DORDT staat geen desinvestering voor ogen. We hebben echter zeer grote bezwaren tegen het proces en de vraag is wat ons betreft of de gemeenteraad over het geld gaat, of het college. Op basis van deze brief lijkt dat in Dordrecht het college te zijn. Een overschrijding van 1 miljoen euro, zijnde 33,3% overschrijding van de reeds bijgestelde begroting en zelfs bijna 50% van de oorspronkelijke begroting. Nog erger, zelfs 650.000 euro is al aanbesteed. Wat vindt de raad nu de bandbreedte van overschrijdingen, wanneer worden we als raad geïnformeerd en wanneer niet? Ik denk dat iedereen het op zijn netvlies heeft, dus waarschijnlijk ten overvloede, maar de gemeenteraad is het hoogste orgaan van de gemeente Dordrecht en beschikt over het zogeheten budgetrecht. Het lijkt mijn fractie dan ook wenselijk dat daarnaar wordt gehandeld door het college. Hoe zit het met de rechtmatigheid? Bij het overschrijden van budgetten zijn in dit kader drie zaken van belang. Ik zal ze relateren aan extra uitgaven van de Vlijbrug. Extra uitgaven moeten passen binnen het bestaand beleid. Er is een besluit genomen door de gemeenteraad dat de brug er moet komen; dat staat niet ter discussie tot de gemeenteraad een ander besluit neemt. Tweede punt. Bij een overschrijding moet compensatie komen uit direct gerelateerde inkomsten. Wat mijn fractie betreft zou de 185.000 euro besteed moeten worden aan versterking van de ecologie, het feitelijke doel van het project Dordwijkzone. Voor zover wij weten is de Vlijbrug geen oversteekplaats voor de rivier en valt deze dus gewoon onder de portefeuille Verkeer en Vervoer. Zeker het Jeugdorpgedeelte van 100.000 euro is voor ons niet acceptabel om aan de bouw van een brug te besteden. Diverse verenigingen, waaronder met een christelijke grondslag, maken gebruik van Jeugdorp. De 840.000 euro uit de potjes BOVO en BDU voldoen wel aan de eis compensatie door direct gerelateerde inkomsten. Wij vinden in dit kader naast het absolute bedrag van de afwijking ook het percentage van overschrijding van essentieel belang. Een overschrijding van 1 miljoen op 3 miljoen, zoals bij de Vlijbrug, is wat anders dan een overschrijding van 1 miljoen op 50 miljoen euro. Bovendien speelt de complexiteit van een project een rol. Als laatste punt. Een overschrijding moet tijdig worden aangegeven. Wij zijn van mening dat de raad geïnformeerd had moeten worden vóór het moment dat daadwerkelijk verplichtingen werden aangegaan, dus voor het aangaan van de verplichting van 650.000 euro. Als BETER VOOR DORDT de vraag niet had gesteld wat de planning en de financiële stand van zaken was, hadden we de overschrijding mogelijk pas gehoord als alles af was geweest. Mijn fractie vindt derhalve op basis van voorgaande argumenten dat geen recht is gedaan aan het budgetrecht van de gemeenteraad.

Wij hebben de volgende concrete vragen voor de wethouder. Eén. Waarom is de raad niet geïnformeerd voordat er een handtekening werd gezet voor de extra 650.000 euro, of heeft u dit wel gedaan? Twee. Is Jeugdorp op de hoogte gesteld van het beschikbare budget van 100.000

euro binnen het project Dordwijkzone en zijn zij akkoord met uw voorstel dit in te zetten voor de afbouw van de Vlijbrug? Drie. Hoe staat de wethouder er tegenover om 185.000 euro aan ecologie uit te geven in plaats van aan de brug? Vier. Hoe kan er op dit moment nog een post onvoorzien van 100.000 euro zijn, terwijl er in totaal nog slechts 350.000 euro uitgegeven moet worden? Het is een miljoen extra; 650.000 euro is al aanbesteed, er moet dus mogelijk 350.000 euro uitgegeven worden en we zien een post van 100.000 euro onvoorzien. Het is dus 250.000 euro wat u nog uit moet geven, u verwacht daar dus nog een ton onvoorzien op nodig te hebben. Dank u wel, voorzitter.

Mevrouw **Koene** U heeft het alsmaar over de overschrijdingen, maar u geeft verder niet aan waardoor de vertraging en zo is opgelopen, waardoor die overschrijdingen plaatsvinden.

De heer **Van Verk** Kunt u daar dan het antwoord op geven, mevrouw Koene?

De heer **Groeneweg** Ik wil daar wel mijn mening over geven. Wij hebben eerder vragen gesteld; zolang er procedures lopen, moet je dan blind gaan bouwen? Wij zijn van mening dat je dat niet moet doen. Dus ja, ik denk dat het college in deze de hand in eigen boezem zal moeten steken en dat we in ieder geval voortaan gaan voorkomen dat, lopende procedures, er toch linksom of rechtsom of bovenlangs of onderlangs zo veel mogelijk blind wordt doorgebouwd. En ik hoop dat we daar met zijn allen een les van leren.

Mevrouw **Koene** Ik ben het op zich met u eens dat het natuurlijk niet echt het meest elegante dossier is wat er te vinden is. Maar ...

De heer **Groeneweg** Dat lijkt mij het understatement van het jaar.

Mevrouw **Koene** Maar het is natuurlijk ook niet zo, dat je...kijk, in eerste instantie is er een meerderheid geweest om te gaan bouwen en daarna zijn er pas allemaal andere dingen gebeurd. Dus het is wat dat betreft ook een samenloop van omstandigheden waar ondanks die meerderheid van de raad die besloten had dat de bouw zou gaan beginnen, dat dat die vertragingen heeft veroorzaakt.

De heer **Groeneweg** Het is misschien goed om op de toelichting van de wethouder te wachten.

Mevrouw **Ruisch** Mevrouw Koene, ik volg uw betoog en voor een deel kan ik met u meegaan. Maar het zou toch ook wel elegant geweest zijn naar de raad als we tussentijds wat vaker waren geïnformeerd over de eventuele overschrijdingen en zo.

Mevrouw **Koene** Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat er toch een aantal keren in het hele proces melding is gemaakt van overschrijdingen en ik heb zelfs ook nog even wat huiswerk gedaan dat dat in ieder geval begin 2008 ook al het geval is geweest en dat ook daar al over gesproken wordt dat het waarschijnlijk wederom opgeschort wordt, en dat het daar niet bij zal blijven.

Mevrouw **Ruisch** Dat van 2008, dat ben ik met u eens, dat heb ik ook opgezocht. Maar het is inmiddels wel 2010 en bijna 2010 voorbij. Dus er zit wel een heel groot gat tussen.

De heer **Van Verk** Twee dingen. Dat de bouw zo lang heeft geduurd is te wijten aan allerlei processen die gevoerd zijn. Ik denk dat we met zijn allen kunnen concluderen dat dus de voorbereiding van de uitvoering van dit project uitermate slecht is verlopen. Dat je één keer terug wordt gefloten door een rechter of een ministerie, dat kan. Laat de tweede keer dan nog een ongelukje zijn, maar ik zou dadelijk graag antwoord willen hebben op de vraag hoeveel keer het in werkelijkheid is gebeurd en waarom. Want daar zijn wij nooit, of slecht over geïnformeerd. Voor wat betreft de overschrijdingen: in 2008 is 8 ton extra krediet beschikbaar gesteld waardoor het krediet 3 miljoen werd. Dat er nu weer een miljoen bijgeplust moet worden is nooit gemeld aan de raad, ondanks het feit dat er vanaf maart, toen de heer Van der Vorm-De Rijke vragen stelde in de eerste vergadering van de raad, herhaaldelijk is gevraagd door verschillende vertegenwoordigers in de raad naar de voortgang van de bouw van de brug. Er is dus gelegenheid genoeg geweest om, hetzij in een besloten vergadering, hetzij in een carrousel dat te melden en dat vind ik kwalijk.

Mevrouw **Ruisch** Mag ik nog een vraag stellen aan de heer Groeneweg? U geeft aan over de situatie van Jeugdorp; dat ondersteunen wij zeer. Wat mij in uw betoog wel intrigeerde: u zei, ook christelijke verenigingen. Welke relevantie heeft dat in dit verband?

De heer **Groeneweg** Geen bijzondere.

Mevrouw **Ruisch** Dan vind ik het merkwaardig dat u het meldt, maar goed. Dank u wel.

Mevrouw **De Smoker** Voorzitter, naar aanleiding van wat zojuist al over tafel is gegaan en de woordvoering van de heer Groeneweg: mijn fractie heeft twee opmerkingen. Allereerst weer een grote overschrijding. Inderdaad hebben wij in 2008 het budget opgehoogd. Iedereen is er toen al een keer overheen gevallen. We wisten toen dat het al ontstaan was door de processen die we aan onze broek hadden en daardoor moest de bouw weer stilgelegd worden en daardoor moest de aannemer het terrein weer ontruimen. En dan heb je allemaal extra kosten, blablabla. Maar ik ben het eens met de heer Groeneweg dat hij zegt: het is een hoge overschrijding en daar moet de raad over gaan voordat u het uit gaat geven. Aan de andere kant heb ik wel de vraag aan de heer Groeneweg: natuurlijk hebben wij als raad het budgetrecht, maar het college moet ook altijd zelf een bepaalde vrijheid hebben waar ze over kunnen beslissen. Die heeft het college ook. Bent u van plan om aan die grenzen te tornen? Want ik wil niet iedere keer voor iedere duizend of twintigduizend euro...

De heer **Groeneweg** Volgens mij waren er drie criteria waarop ik toets, die ook bij wet bepaald zijn, helder in mijn betoog. Zo niet, dan zal ik die drie punten schriftelijk aan u doen toekomen.

Mevrouw **De Smoker** Dat is nou het statement van het jaar. Het andere punt is natuurlijk van: ja, waardoor is het ontstaan en is dit eigenlijk de prijs die we moeten betalen voor inspraak die we niet gehouden hebben, of onvoldoende gehouden hebben? Inspraak is een groot goed en we hebben met dit dossier wel geleerd, want we hebben niet één of twee keer onze neus gestoten, maar we hebben tientallen keren wat dat betreft onze neus gestoten en ik zou toch graag van het college willen vernemen: wat hebben we hier nu van geleerd? Wij hebben in ieder geval geleerd dat over dergelijke projecten, zodra er aan de bel getrokken wordt, vlugger met bewoners en belanghebbenden overlegd moet worden en dat dat gewoon een voorwaarde is. Dat moet ook onze houding zijn; daar hebben we het al vaker over gehad. Het nieuwe politiek akkoord schrijft daar ook over. Vanuit D66 zeggen wij: niet alleen horen, maar dan ook luisteren.

De heer **Staat** Voorzitter, de fractie ChristenUnie/SGP kan zich voor een belangrijk deel vinden in de woordvoering van de heer Groeneweg, maar wel met toch wel een belangrijk verschil wat de uitgangspositie betreft. Vanuit het verleden hebben wij altijd ingestemd met de aanleg van de brug. Het is gegaan zoals het gegaan is; het is natuurlijk verschrikkelijk jammer dat het geleid heeft tot een kostenstijging van 50%, 2 miljoen euro. Dat is bijzonder jammer. Ik sluit me wel aan bij uw vraag, in het bijzonder ook de vraag over het Jeugdorp. Het viel ook mij op, overigens wat mij betreft ook voor alle verenigingen op het Jeugdorp. Wat mij betreft, ik vraag me echt af: wordt het budget niet te makkelijk daar naartoe overgeheveld? Ook de opmerking die de heer Van Verk daarnet maakte van: joh, dat je nu één, twee keer je hoofd stoot bij een rechtszaak, maar dat dat vier of vijf keer gebeurt, hoe heeft dat kunnen gebeuren? Daar wil ik toch ook graag een toelichting op van de wethouder. Kortom, voorzitter: de brug ligt er inmiddels en ik heb gezien dat het dek is gemonteerd en dat de kleppen er in zitten. Er moeten nog wel wat dingen afgemonteerd worden, maar al met al vind ik het al een prachtige brug worden, moet ik zeggen. Ik ben blij te constateren uit de woordvoering van de heer Groeneweg dat er gelukkig niet voor gekozen wordt om op het gekozen spoor terug te komen, want dat zou helemaal iets verschrikkelijks zijn. Het is een prachtige brug en die moeten we nu maar heel snel gaan afmaken. Dank u wel.

De heer **Riet** Voorzitter, het dossier is bekend. Het heeft wel heel veel tijd gekost. Ik denk dat het proces onomkeerbaar is. Ik sluit me aan bij een aantal vragen dat al eerder is gesteld. Het is goed om te kijken naar wat we er eventueel van zouden kunnen leren, maar wat het CDA betreft kunnen we gewoon zeggen: kom maar over de brug.

De heer **Van Verk** Dank u wel, voorzitter. Wij zijn wat minder lovend over het hele proces. Wat dat betreft kunnen wij ons goed vinden in de woordvoering van de heer Groeneweg. We zijn wel blij dat de brug er eindelijk is, maar we hebben wel een aantal vragen. We constateren dat het budget verdubbeld is, van twee miljoen naar vier miljoen en we constateren tevens dat er al 6,5 ton aangegane verplichtingen zijn. Volgens mij is dat inderdaad in strijd met het budgetrecht van de raad, maar misschien zijn daar hele goede redenen voor. Misschien kan de wethouder die redenen aangeven en kan hij tevens aangeven hoe het komt dat er verschillende keren is gestopt, ondanks het feit dat de werkzaamheden werden begeleid door een onafhankelijk bureau dat regelmatig advies uitbracht over een ecologisch verantwoorde wijze van bouwen. Verder zouden wij graag willen weten waar de kosten van bijna een miljoen aan ontruiming uit bestaan, want dat is toch wel een heel groot gedeelte van de overschrijding. En wij zouden dan ook wel kennis willen nemen van de afspraken die op financieel gebied gemaakt zijn met de aannemer. In 2008

blijkt uit de beraadslagingen dat u nog verwachtte dat veel van die ontruimingten ten laste gingen van de aanneemsom en in diezelfde vergadering vraagt mevrouw Witsen Elias van BETER VOOR DORDT om inzage in het contract, met name voor de afspraak op financieel gebied. Zij krijgt daar overigens geen antwoord op en het lijkt ons nu zinvol om toch wel inzage te krijgen in dat contract. Verder zou ik graag van de wethouder willen weten wanneer hij wist dat die overschrijdingen zich voordeden en hoe het nou komt dat hij ons daar toen niet over heeft geïnformeerd. En wat de post onvoorzien betreft, dat lijkt me toch een hele rare post op een eindafrekening als je weet dat je die feitelijk niet meer hoeft uit te geven.

De heer **Romijnsen** Dank u wel, voorzitter. Ik ben het voor een deel eens met de heer Groeneweg dat de overschrijdingen groot zijn, maar dat hebben we allemaal wel aan zien komen. Dat er niet gerapporteerd is, daar ben ik het ook niet mee eens, want ik heb vorig jaar wethouder Van den Oever regelmatig in de kleine raad horen zeggen dat er weer vertraging was, dat er weer grote overschrijdingen kwamen. Ik vind de reactie van de mensen hier aan tafel een beetje vreemd. Daarbij: wij zijn wel en niet voorstander geweest van die brug, ik ben er ook langsgereden, meneer Staat, ik vind het een prachtige brug en ik ben blij dat hij er komt. Laten we alsjeblieft doorgaan en volgens mij zijn al die overschrijdingen veroorzaakt door de rechtszaken die gevoerd zijn.

De heer **Van Verk** De oorzaak van die overschrijdingen is het grote aantal rechtszaken. Dat zegt u net. Bent u het dan met me eens dat dat toch vooral veroorzaakt wordt door een allerbelabberdste voorbereiding?

De heer **Romijnsen** Nee, daar ben ik het niet mee eens. Het is gekomen nadat er een besluit was genomen door de raad en dat is dus onvoorzien.

De heer **Van Verk** Dat kan toch niet? Het kan één keer onvoorzien gebeuren, maar er kan toch niet bij zoveel herhalingen onvoorzien gebeuren waardoor een bedrag verdubbelt? Dat kunt u toch niet serieus menen, meneer Romijnsen?

De heer **Romijnsen** Dat meen ik wel serieus, want op iedere gerechtelijke uitspraak is weer door de actiegroepen gereageerd. Dus weer een nieuwe rechtszaak tot in weet ik veel welk hoger beroep toe. Nou, dat kun je niet voor zijn. Als bestuur niet en als wethouder ook niet.

De heer **Groeneweg** Dank u wel, voorzitter. Ik neem aan dat u de historie goed kent. Er is een brug gebouwd die van de ene naar de andere oever gaat, waar twee bestemmingsplannen zitten. Eén bestemmingsplan op de ene oever en het andere op de andere oever. Vervolgens is er getoetst op één bestemmingsplan. Het bleek een probleem te geven bij het bestemmingsplan op de andere oever. Vervolgens is dat bestemmingsplan aangepast, dus ja, het lijkt me dat de voorbereidingen toch niet echt optimaal waren. Maar ik begrijp dat de heer Romijnsen daar anders over denkt.

De heer **Romijnsen** Daar denk ik zeker anders over.

Mevrouw **Ruisch** Dank u wel, voorzitter. Ik wil me aansluiten bij de vraag van de heer Van Verk voor wat betreft het grote bedrag voor de ontruimingten van de bouwplaats. Ik wil nog een opmerking maken over Jeugdorp, wat ook al door de heer Groeneweg is aangegeven. Als ik hier als argument in het stuk lees "er zijn geen klachten gekomen, dus kunnen we die ton wel weghalen", dat vind ik een argumentatie die op geen enkele manier hout snijdt. Want die klachten kunnen we dan dit jaar verwachten. Ik denk dat als er geld is gereserveerd voor onderhoud, dat er een plan onder ligt en dat er ook een tijdpad in zit. Dus geld zomaar weghalen omdat er geen klachten geweest zijn lijkt mij een merkwaardige argumentatie. Wat de vraag die mevrouw Witsen Elias heeft gesteld betreft: ook mijn partij is zeer benieuwd welke bedingen er in het contract zijn opgenomen ten aanzien van eventuele ontruimingten en dergelijke. Ik sluit me aan bij de opmerking dat de informatie wel regelmatig en vollediger had gekund naar de raad toe en dat betreuren wij zeer.

Mevrouw **Koene** Ik denk dat het standpunt van de VVD op zich duidelijk is. Ik wilde alleen even voor de zekerheid aangeven dat wij instemmen met het voorstel zoals het er nu ligt.

Wethouder **Van den Oever** Dank u wel, voorzitter. Laat ik beginnen met te zeggen dat dit nou niet de meest leuke of mooie projecten zijn die je als bestuurder in je schoenen geschoven krijgt, want helaas werkt het wel heel vaak zo. Voor mij was dat twee keer zo, want waren er voor mij nog twee portefeuillehouders die over deze brug gingen, in de vorige periode mocht ik die ook allebei invullen. Ik heb één schamele troost en dat is dat de directeur van de Rekenkamer in ieder geval vindt dat ik erg met het milieu begaan ben, zeker in deze casus. Maar voorzitter, daar zal ik het

dan ook mee moeten doen. Ik hoop in ieder geval dat die raadsleden die mij kennen van de afgelopen periode weten dat ik sowieso altijd probeer om projecten zo veel mogelijk binnen budget te houden, danwel op zoek ga naar extra middelen, cofinanciering of anderszins. Het is ook voor mij persoonlijk erg vervelend om, nu de definitieve afrekening op ons af dreigt te komen, want zo ervaar ik dat ook, om te constateren dat het over deze bedragen gaat. Dat vooraf. Ik heb wel behoefte om alles wat er gezegd is over al die procedures en al die blunders, een ding recht te zetten. De gemeenteraad heeft unaniem jarenlang gevraagd om deze brug te leggen en dat ging inderdaad in het kader van verkeer en vervoer vanuit het fietspad. Mijn voorganger op verkeer en vervoersgebied had uiteindelijk middelen gereserveerd voor deze brug en iedereen stond te juichen. Dat was dat moment. We zijn vol enthousiasme aan de gang gegaan, de ene wethouder nog enthousiaster als het gaat om de bomenkap als de andere wethouder die wellicht ook op het moment van de hoorzittingen die geweest zijn, nou ja, meer had moeten delen en na moeten denken over de totale consequenties en in ieder geval wat het nieuwe college nastreeft, kijken of we nog meer aan bezwaren van omwonenden tegemoet zouden komen dan alleen maar te luisteren naar de unanieme wens van de raad. Dat vooraf.

Dat heeft ook geleid tot een moment waarop wij een juridische procedure, gevoerd door stichting Het Wantij daadwerkelijk verloren. De heer Groeneweg refereert daar aan: twee bestemmingsplannen die op de brug van toepassing zijn. Er is er maar met één rekening gehouden en volgens mij hebben wij vervolgens een uitvoerig debat met elkaar gevoerd in de raad over de hoogte. Moeten we de hoogte aanpassen, want die past niet in het bestemmingsplan? Kunnen wij überhaupt iets doen rond het bedieningsgebouwtje, wat in één keer als gebouw werd aangemerkt en waar volgens mij in heel Nederland tal van bruggen staan met dergelijke gebouwtjes die niet als een gebouw als zodanig worden aangemerkt. Een bijzonder geval, Dordrecht. De uitkomst van dat raadsdebat was dat we geen unanieme raad meer hadden, want op dat moment, meneer Groeneweg, zei BETER VOOR DORDT: met deze protesten gaan wij niet akkoord met het voeren van een nieuwe artikel 19 procedure en we hebben het toen gehad over alle consequenties die dat met zich meebracht en eventuele aanpassingen. Later, en ik vind dat wel belangrijk, ook voor onze eigen beeldvorming, zijn er tal van rechtszaken gevoerd met tal van schorsingen, tal van stilleggingen tot aan de Raad van State aan toe, maar alle rechtszaken hebben wij gewonnen. Dus dat beeld wat net even werd neergezet, "ik kan me voorstellen dat dat één keer gebeurt, maar niet drie, vier keer of nog veel meer keren", nee, we hebben toen, en daarna hebben we dat primaire besluit genomen met de raad, we gaan nu het bestemmingsplan aanpassen, een nieuwe bouwvergunning aanvragen, vanaf dat moment zijn er heel veel rechtszaken gevoerd. Die hebben meerdere keren geleid tot het stilleggen van de bouw, maar de uitkomst was dat wij altijd in het gelijk zijn gesteld. Ik heb toentertijd aangegeven dat met het ophogen van het krediet we er volgens mij echt niet zouden zijn en dat dat ook heel erg afhankelijk is van wat er uiteindelijk aan meerwerk en vanuit de vertragingen vanuit de aannemer kwam, tal van juridische procedures en tussendoor, u weet het, het was niet één bureau, wij hadden drie bureaus die continu gemonitord hebben om iedere eventuele verstoring van de ecologie tijdens de bouw in de gaten te houden, aan het werk. Die rekening van die aannemer, waarvan in mijn overtuiging in ieder geval, maar ik hoor graag het tegendeel, wel degelijk het aannemerscontract indertijd op uw verzoek aan BETER VOOR DORDT is overhandigd, in tegenstelling tot wat nu in de raad wordt gezegd dat dat nooit is gedaan, maar volgens mij is dat wel gedaan,...

De heer **Van Verk** Bij interruptie. Ik heb niet gezegd dat het niet gedaan is, ik heb geconstateerd in het verslag dat daar niet op is ingegaan.

Wethouder **Van den Oever** Oké. Goed. Natuurlijk krijg je tal van kosten tussendoor. De juridische kosten, de proceskosten, de begeleidingskosten van adviesbureaus, aanpassingskosten. Ik heb geprobeerd dat in de Raadsinformatiebrief aan te duiden, ook de techniek is in de loop van de tijd veranderd. Die hebben we aangepast. Voor de andere brug heeft u daar separaat een krediet voor verstrekt, om die automatische brugbediening te doen Die zit hier in. En voor het overige zit er gewoon een enorme meerwerksom in van de aannemer. Dus als u vraagt: hoe heeft u nu kunnen gunnen voor zo'n bedrag, of die verplichting aan kunnen gaan voor zo'n bedrag zonder daar de raad over te informeren, dan komt dat omdat dit de uiteindelijke meerwerkrekening is die op de deurmat valt. Dat klinkt een beetje flauw, maar zo bedoel ik het absoluut niet. Want ik ben het met iedereen eens die zegt: de raad heeft het budgetrecht. We hebben ook alles uit de kast getrokken om te kijken: hoe kunnen wij er in ieder geval voor zorgen dat deze overschrijding niet leidt tot een extra claim op algemene middelen? Tussendoor is de provincie nog aan het wandelen geweest; de heer Groeneweg heeft daar ook aan gerefereerd en heeft gezegd: dat is wel prettig, want dat is in ieder geval rechtmatig. Maar het blijft uiteindelijk gewoon de confrontatie van deze meerwerkrekening. Het is dus niet zo dat wij willens en wetens een nieuwe verplichting zijn aangegaan waardoor wij een enorme extra overschrijding hadden. Even voor het beeld hoe dat tot stand is gekomen. Jeugdorp en onvoorzien. Toen wij dit project startten waar de Vlijbrug later

een onderdeel van is geworden, Dordwijkzone, hebben wij een grote streep getrokken over het eiland, zo van: deze ecologische zone willen wij op tal van manieren versterken. We hebben een aantal projecten gedefinieerd en een aantal niet. Een van de projecten, bijvoorbeeld terrein de Vlaming waar u heeft uitgesproken: we zouden daar graag rood voor groen willen. U heeft daar inmiddels een besluit over genomen, omdat ik dacht met meer zekerheid maximaal binnen budget überhaupt geen woningen te kunnen bouwen. Dat is inmiddels ook gebeurd, en zo zijn tal van projecten benoemd. Een daarvan, totaal ongedefinieerd, was ook Jeugdorp. Jeugdorp wat ook in die ecologische zone zit; laten wij daar ook, want dat was onze rijke tijd, laten we daar ook een extra budgetje voor neerzetten, mocht dat op dat moment nodig zijn, dat we daar wat extra onderhoud kunnen doen. Dus het is niet zo dat er met de verenigingen van Jeugdorp ooit is gecommuniceerd: wij gaan hier allerlei dingen doen om de ecologische structuur verder te verbeteren. Maar uw vraag aan mij "weten ze nu dat we niks gaan doen?", nee, want ze wisten eigenlijk niet dat we eventueel wel iets zouden gaan doen. Sterker nog, als we al iets zouden doen, dan zou het in ieder geval niet ten behoeve van die verenigingen zijn, maar juist ter versterking van de ecologische structuur. Nu beoordeelend naar de situatie van nu, ben ik het eens met degene die zegt, nou, ik vind de woorden niet helemaal zorgvuldig gekozen als je het hebt over "de laatste jaren geen klachten voor dringend onderhoud". Maar waar komt die opmerking vandaan? We hebben toentertijd een restpostje opgenomen omdat we wel klachten kregen. En ongedefinieerd is er toen gezegd vanuit dat budget: laten we ook wat extra reserveren om eventueel wat extra onderhoud te doen voor Jeugdorp. De reactie die hier nu staat is: inmiddels zijn wij zes, zeven jaar verder en natuurlijk is er onderhoud gepleegd. Er zijn ook dingen in Jeugdorp gedaan en kennelijk heeft dat in ieder geval nu niet meer geleid tot het verzoek of het dringend appèl om aan Jeugdorp nog iets te doen. Dus daar waar u zegt, ik vind dat met die klachten... ik zou u graag willen uitdagen om dat zo te lezen dat indertijd als reden van wat extra budget neerzetten, er wel wat klachten waren en we die nooit meer gehad hebben. Dan de post onvoorzien. We hebben nog geen eindafrekening en u weet ook, tegen het ministerie van LNV lopen, zij het wat ook in juridische zin ook zeer rare procedures, maar die lopen nog en ook daar, voor het lopen van die procedures en alles wat we daar voor aan moeten leveren, daar willen we wel ook aangeven dat daar eventueel ook nog financiële middelen voor nodig zijn. Dat is ook de reden dat de post onvoorzien intact is gelaten. Zijn het procedures jegens de gemeente Dordrecht? Nee, dat is niet het geval. Dat zijn procedures die lopen tegen het ministerie van LNV, maar waarin wij natuurlijk wel partij zijn.

Ik kijk nog even naar de projectleider, want ik ben me ervan bewust dat ik een paar feitelijke vragen over bedragen niet heb beantwoord, maar die heb ik ook niet genoteerd.

De heer **Hoogstede** Voorzitter, ik wil een korte toelichting geven, vooral op het bedrag wat er voor de aannemer staat, 925.000 euro. Dan gaan we even terug in de geschiedenis. In 2005 is de aanbesteding geweest van de Vlijbrug. Het bedrag was, ik meen zo iets door de 1,3 miljoen. Er is een bepaalde planning met de aannemer afgesproken en een bedrag. Er is door, voor de aannemer niet beïnvloedbare, factoren de bouw gestopt, dat weten we allemaal. En dan zegt de juridische regeling, de uniforme aanbestedingsvoorwaarden, dat zo'n aannemer in dat geval zijn aanneemsom mag gaan indexeren. Hij mag er schadevergoedingen tegenover gaan stellen, want hij kan dan werk dat hij had ingepland voor daarna, niet meer uitvoeren. Dus zowel schade als indexering heeft een rol gespeeld. En dan is het zelfs nog zo, de afkoopsom die we nu met de aannemer zijn overeengekomen, als we daar die indexering dus op het bedrag van die 1,3 miljoen loslaten, dan heeft de aannemer nog behoorlijke tonnen laten liggen die hij juridisch had kunnen vragen. Dat wil ik even toelichten. De aannemer huurt rijplaten; die hebben vijf jaar langer op de Wantijdijk gelegen dan nodig was, aanvankelijk. Vijf jaar voor 125.000 per jaar. Dan praten we ook al over 625.000. De damwand heeft langer gestaan, van de pilonen. In de loop der jaren is er een wijziging in de elektrotechniek gekomen; ook dat heeft een kleine twee ton gekost. Vervolgens heeft de aannemer vooral in 2007 en in 2008 snel op moeten starten, maar moest ook van de ene op de andere dag weer terug met al zijn materieel. Dat alles heeft zo'n twee ton extra gekost. Samen met die indexering, er is zo'n 15-20.000 aan extra middelen ingezet vanwege vandalisme, de keten van de aannemer zijn twee keer in brand gestoken, alles is vernield wat bouwhekken en dergelijke betreft, de aannemer moet dat ook huren; dat valt niet onder zijn verantwoordelijkheid. Dat claimt hij dus allemaal extra bij de gemeente en zo kom je aan dat bedrag van die 925.000 euro.

De heer **Van Verk** De vraag die niet is beantwoord, is het aantal keren dat er tal van rechtszaken zijn geweest. Hoeveel waren dat er nu en hoeveel waren dat er vanaf 2008?

De heer **Hoogstede** Daar kan ik ook iets van zeggen. Ik weet het niet exact, maar het gaat om 10 tot 15 zaken die we hebben gehad sinds 2008. En dan praat ik over een bezwaar in het kader van de aanlegvergunning, twee keer een voorlopige voorziening in het kader van de bouwvergunning,

een zienswijzenprocedure, beroep, hoger beroep. Dat hebben we ook twee keer gehad in de flora en faunazaak, voorlopige voorziening, beroep, hoger beroep. Dan hebben we nog een bezwaarprocedure in het kader van natuurbescherming gehad. Bij al die zaken hebben we externe juristen ingehuurd om zeker en heel zorgvuldig te gaan handelen. Dat hebben we ook gedaan op het gebied van ecologie. We hebben meer dan 1 bureau ingeschakeld. We zijn er van overtuigd dat we hier uiterst zorgvuldig te werk zijn gegaan en dat heeft gewoon veel geld gekost.

De heer **Groeneweg** Ik ben bij een hoger beroepzaak, ik weet niet welke van de hele riedel, aanwezig geweest en ik wil hier toch mijn punt maken dat ik graag zou zien dat dit in de toekomst echt niet meer gaat gebeuren, de strategie van stukje voor stukje doorbouwen. En het hoofdargument bij de hoger beroepzaak waar ik ben geweest, was: maar we zijn al zo ver. Wat mij betreft is dat niet de strategie van de gemeente Dordrecht in de toekomst.

Wethouder **Van den Oever** Al deze zaken zijn dus allemaal door de gemeente gewonnen. Vanaf 2008, toen u als raad het besluit heeft genomen om door te gaan en de artikel 19 in te zetten, nieuwe bouwvergunningen: al die zaken zijn weliswaar gevoerd, maar zijn allemaal gewonnen.

De heer **Van Verk** Hebben die zaken nu allemaal tot stilleggingen geleid? Dat niet? Oké. Andere vraag. Die 925.000 euro tervallier bij de aannemer. Die rolde pas op de mat, pak hem beet een maand geleden? Of zijn er in de loop der jaren steeds rekeningen ingediend? Als dat laatste het geval is, ik zie u eigenlijk knikken, dan had er toch eerder moeten worden gesignaleerd dat het budget zou worden overschreden en dat er dus naar de raad gegaan had moeten worden om extra budget te vragen? Ik denk niet eens dat het veel problemen zou hebben opgeleverd. Het feit dat het nu niet is gevraagd, levert wel veel discussie op.

Wethouder **Van den Oever** De bouw is vanaf 2008 volgens mij vier keer stilgelegd, althans dat is geprobeerd. Hij is niet altijd stilgelegd; ook daar zijn zaken over gevoerd. Wat ik een aantal keren heb aangegeven bij woordvoeringen en ook tussendoor in collegecarrouzels, de heer Romijnsen heeft daar aan gerefereerd, is dat ik geprobeerd heb om vrij nederig te vertellen, ook richting de raad en vaak nog niet eens richting de pers, dat we weer een rechtszaak gewonnen hadden om in ieder geval niet te komen tot een grote jubelstemming, omdat ik dat laatste in ieder geval zeer ongepast vond. Dus ik heb de pers in die tijd nauwelijks opgezocht, maar heb de raad wel een aantal keren geïnformeerd. Volgens mij heb ik ook altijd aangegeven dat al deze procedures en vertragingen tot behoorlijk wat meerkosten zouden leiden. Ik heb ook meerdere keren gevraagd: kunnen we nu al een stand van zaken opmaken? Mij is meerdere keren aangegeven dat dat nog niet mogelijk was, omdat de aannemer, op het moment dat de afronding in zicht is, pas de totale schade op wil maken en daarover voor het totaal in onderhandeling wil treden. Natuurlijk hebben we tussendoor rekeningen gehad van advocaten; u weet ook dat een medewerker en ik ook persoonlijk nog een keer onderwerp zijn geweest, en die binnengekomen zijn, net als van de ecologische bureaus. Maar we wisten steeds, en ik heb dat volgens mij ook aangegeven, dat die eindafrekening van die aannemer nog zou moeten komen. Maar over dat laatste kan de heer Hoogstede nog iets zeggen.

De heer **Groeneweg** Ik hoor toch in wat voorzichtige bewoordingen dat er nog een extra bedrag aan gaat komen. Is dat juist? Gaat dat later uitgelegd worden met "we hebben toen gemeld dat de eindafrekening er nog niet was"? Of moeten we er rekening mee houden dat de post onvoorzien van 100.000 euro wel genoeg is?

De heer **Hoogstede** Het voorstel wat er nu ligt, is wel het eindvoorstel.

De heer **Groeneweg** Ik begrijp net dat de eindafrekening er nog niet ligt, dus wat is het nu precies?

De heer **Hoogstede** De laatste rekening van de aannemer ligt er nog niet, maar de eindafrekening...we zijn een finaal bedrag met de aannemer overeengekomen en u moet dat zo zien: we hebben op 26 mei de procedure in het kader van de bouwvergunning gewonnen. Als die verloren was geweest, dan hadden we helemaal op slopershoogte gezeten, dat snapt u wel. In december hebben we een uitspraak door de Raad van State in het kader van de flora en faunawetgeving, dus hoe meer het procesrisico verminderde, hoe duidelijker en punctueler de aannemer zijn eindbedrag kon formuleren. Begin juni hebben we daar de handtekening onder gezet.

De **voorzitter** Dank u wel. Hoe wil de raad hier verder mee gaan?

De heer **Romijnsen** Ik zou er een hamerstuk van willen maken.

De heer **Staat** Zeker na de nederige beantwoording door de wethouder stel ik voor om er een hamerstuk van te maken.

De heer **Groeneweg** Ik zou het graag naar mijn fractie mee terug willen nemen, met name twee punten: wat doen we precies met Jeugddorp en wat doen we met het ecologiebedrag in een verkeer en vervoer dingetje stoppen?

De **voorzitter** Wilt u daar in een eventuele stemverklaring op terugkomen?

De heer **Groeneweg** Mogelijk.

De overgebleven woordvoerders geven aan ook te gaan voor afhandeling als hamerstuk voor de komende raadsvergadering.

De **voorzitter** Oké.

Wethouder **Van den Oever** Voorzitter, mag ik vragen, ik snap de opmerking van de heer Groeneweg niet. Het ecologiebedrag in een verkeer en vervoer dingetje stoppen? Wat bedoelt u daar precies mee?

De heer **Groeneweg** Als je naar rechtmatigheid kijkt, dan moet, op het moment dat je overschrijding hebt, dan moet je het uit dezelfde potjes zoeken. Wat heel vreemd is, is dat we een brug hebben die in een ecologieproject zit, je zit in het project Dordwijkzone, terwijl een brug an sich verkeer en vervoer is. Nou, of dat dat aan het begin bedacht is of dat het toeval is: geen idee, maar het is natuurlijk gek om te zeggen: de funding mag uit twee potjes, namelijk een ecologiepotje en een verkeer en vervoerpotje. Vandaar dat ik bezwaren heb om een ecologiepotje, wat het is, in te zetten voor verkeer en vervoer.

De **voorzitter** Dat kunt u misschien in een stemverklaring meenemen. Hiermee besluiten we het stuk als hamerstuk door te geleiden naar de middagmaad van 31 augustus 2010. Met een mogelijke stemverklaring van BETER VOOR DORDT. Ik wil hierbij afsluiten.

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE ADVIESCOMMISSIE VAN 24 AUGUSTUS 2010
FYSIEKE LEEFOMGEVING/RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Presentatie WABO Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) (466196)

In de eerste presentatie zal met medewerking van de Bestuursacademie Nederland worden ingegaan op de achtergronden en aanleiding van de Wabo. In de tweede presentatie wordt uitgelegd hoe de Wabo in Dordrecht is geïmplementeerd en wordt uitgevoerd.

Voorzitter: mevrouw S.M. Wemmers
Secretaris: de heer J.J. 't Lam
Verslag: Erna Verveer, Getikt, af audio

Aanwezig:

De heer O. Bosuguy, D66
Mevrouw J.E.T.M. van Dongen- Veenman, BETER VOOR DORDT
De heer P.J. van der Eijk, BETER VOOR DORDT
De heer C.E.S.J. Goos, BETER VOOR DORDT
Mevrouw N.E. Witsen Elias-Kool, BETER VOOR DORDT
Mevrouw M. Nijhof, BETER VOOR DORDT
De heer M.M. Kraaijenbrink, PvdA
Mevrouw K. Kruger, GroenLinks
Mevrouw J. Edenburg, GroenLinks
De heer D. Pols, VVD
Mevrouw E. Schellekens, D66
De heer M.H. van der Schouw, VSP
De heer P. Verhoeve, CU/SGP
Mevrouw E.C. van Wenum-Kroon, CDA

Presentatie:

De heer R. Adams, Bestuursacademie Nederland
De heer F.H. Hartog, Milieudienst Zuid-Holland Zuid

De **voorzitter** opent de vergadering en geeft de heer Adams het woord. Van de presentatie is een hand-out beschikbaar.

Tijdens de presentatie worden vragen gesteld.

De heer **Goos** vraagt of de kosten van het doorvoeren van de veranderingen al zijn berekend.
De heer **Adams** antwoordt dat het puur gaat om administratieve lasten; aanvragen worden minder duur. Daar zit een besparing van 130 miljoen in. Het is moeilijk om een vergelijking te maken omdat er nu veel minder bouwaanvragen zijn dan twee jaar geleden. Het gaat overigens niet om de leges; dat onderdeel verandert eigenlijk niet.

De heer **Goos** vraagt hoe het bouwen van een brug heet onder de nieuwe regels.

De heer **Adams** antwoordt dat dat een omgevingsvergunning vergt, gericht op het bouwen van een brug.

De heer **Verhoeve** vraagt of één omgevingsvergunning zowel sloop als bouw kan omvatten.

De heer **Adams** antwoordt bevestigend. De klant beslist en die kan beslissen dat hij de voordelen van de Wabo niet wil door deelvergunningen aan te vragen, te weten een deelvergunning slopen en een deelvergunning bouwen. Je kunt niet afdwingen wat voor aanvraag er wordt ingediend, maar je kunt wel een aanvraag met een 'onlosmakelijke samenhang' afdwingen, zoals het verbouwen van een monument. Als bevoegd gezag kun je een gecombineerde aanvraag eisen en deze anders buiten behandeling laten. Voor Bouwen en Milieu geldt dat ook, maar slechts beperkt.

De heer **Kraaijenbrink** vraagt of dat ook niet te maken heeft met de wijze van registratie in de basisadministratie, waardoor een bouwvergunning en een sloopvergunning niet in één keer afgegeven kan worden.

De heer **Adams** antwoordt dat hij geen relatie ziet met het omgevingsrecht.

Mevrouw **Van Dongen** vraagt naar de doorlooptijd van een aanvraag met meerdere onderdelen.

De heer **Adams** geeft aan dat dit in de presentatie aan bod komt.

De heer **Goos** vraagt wat er gebeurt als één onderdeel van een aanvraag niet wordt gehonoreerd.

De heer **Adams** antwoordt dat dan de gehele omgevingsvergunning wordt geweigerd, tenzij de aanvrager vraagt om toch voor de toegestane onderdelen een vergunning verleend te krijgen. In principe weiger je dus de gehele vergunning, maar als de aanvrager dat nadrukkelijk wenst, wordt een gedeeltelijke vergunning afgegeven. Tenzij het project onlosmakelijk aan elkaar verbonden is;

dat moet je als gemeente alles weigeren. Er moet dan bezwaar of beroep aangetekend worden en als de aanvrager in het gelijk gesteld wordt, kan het afgewezen deel alsnog worden uitgevoerd.

De heer **Van der Schouw** vraagt of er gedecentraliseerd of juist gecentraliseerd wordt. De heer **Adams** antwoordt dat door nieuwe constructies in de Wabo verantwoordelijkheden ook bij het rijk blijven liggen. Je moet als gemeente de omgevingsvergunning gaan behandelen en je bent bevoegd gezag, maar je moet een verklaring van geen bedenkingen gaan halen als gemeente. Als die wordt geweigerd, moet je de omgevingsvergunning niet verlenen, of weigeren. De gemeente heeft dus een bevoegdheid gekregen voor het totaal, maar voor bepaalde specifieke toestemmingen ben je afhankelijk van het rijk of de provincie. Dat is vrij helder in de wet vastgelegd.

Mevrouw **Van Dongen** vraagt naar het bevoegd gezag bij het verbouwen van rijksmonumenten. De heer **Adams** antwoordt dat dat een bevoegdheid is geworden van de gemeente; dat is winst.

De heer **Pols** vraagt hoe wordt omgegaan met bezwaren van belanghebbenden tegen een vergunning, nu de termijn om bezwaar te maken zes weken is. De heer **Adams** antwoordt dat dat helemaal anders wordt.

De heer **Verhoeve** merkt op dat de nieuwe wet Ruimtelijke Ordening een mogelijkheid biedt voor het college om ontheffing te verlenen op het bestemmingsplan. Je ziet dat colleges daar grif gebruik van maken en geen zin hebben om projectbesluiten te nemen, om vervolgens via de kruimelprocedure een compleet appartementencomplex er doorheen te jassen. Als de buurt de krant dan niet leest, komt dat complex er gewoon. Hij vraagt hoe dat voortaan gaat.

De heer **Adams** antwoordt dat de inspraak eigenlijk niet verandert, maar de regelgeving wel. Er zijn drie ruimtelijke procedures die onder het omgevingsrecht vallen: de kruimelgevallen, de binnenplanse ontheffing en het projectbesluit. Alleen het projectbesluit maakt de procedure lang; de andere twee zijn kort. Er is geen ter visie legging, wel een bekendmaking van de aanvraag. Alleen als je als overheid vermoedt dat er bij de korte procedure belanghebbenden zijn die mogelijk bedenkingen kunnen hebben, dan zegt de algemene wet bestuursrecht dat je die in de gelegenheid moet stellen om zienswijzen in te dienen; bij de lange procedure is dat standaard mogelijk. De ontwerpbeschikking wordt dan ter inzage gelegd en gepubliceerd. Als je nu bij een kruimelprocedure of een ontheffing in de voorschriften van een bestemmingsplan hebt staan "zes weken ter visie leggen": dat vervalt. De Wabo zegt: iemand dient een aanvraag in, de aanvraag maak je bekend middels een zakelijke omschrijving en als zich vervolgens niemand komt melden geef je binnen acht weken de vergunning af. Dus geen ontwerpbesluit, geen zienswijzen.

De heer **Verhoeve** vraagt binnen hoeveel tijd belanghebbenden moeten reageren.

De heer **Adams** antwoordt dat het verstandig is om je binnen die 8 weken als belanghebbende te melden om een zienswijze in te dienen. Lukt dat niet, dan kun je bij de korte procedure altijd bezwaar maken als het besluit al genomen is. Bij de lange procedure kun je geen bezwaar maken, want daar zit de zienswijze ingebakken. Daar moet je meteen beroep instellen. Bij de korte procedure kun je vreemd genoeg de volgende procedure hebben: zienswijze, bezwaar, beroep en hoger beroep. De wetgever wil dat niet, maar het is wel mogelijk.

De heer **Van der Schouw** vraagt hoe je als gemeente omgaat met zienswijzen die worden ingediend bij een korte procedure.

De heer **Adams** antwoordt dat je die altijd serieus moet nemen en goed moet registreren, omdat je anders in een bezwaarprocedure terecht komt. Zijn collega komt daar later op terug.

De heer **Kraaijenbrink** vraagt of de gemeente een nieuw digitaal systeem moet aanschaffen voor de Wabo.

De heer **Adams** antwoordt bevestigend.

De heer **Hartog** vervolgt de presentatie.

De heer **Goos** vraagt of de ambtelijke meercapaciteit intern al aanwezig is.

De heer **Hartog** antwoordt dat er geen mensen bij komen in de ambtelijke organisatie. Er wordt bijgeschoold en omgeschoold. Het is een andere dienstverlening en dat houdt ook een andere werkhouding en werkwijze in. Een ondernemer wil bijvoorbeeld een hal bouwen en de ambtenaar zal moeten bepalen wat daar voor nodig is, in plaats van de ondernemer door te verwijzen voor een kapvergunning en een bouwvergunning en een milieuvergunning et cetera.

De heer **Verhoeve** vraagt of handhaving en toezegging naar de Milieudienst gaat; dat wordt de Omgevingsdienst, en hoe hij zich dat in de praktijk moet voorstellen.

De heer **Hartog** antwoordt dat de Milieudienst op dit moment de taken op het gebied van bouwen voor de gemeente Dordrecht uitvoert. De bouwinspecteur is dus in dienst van de Milieudienst Zuid-Holland Zuid. Per 1 januari wordt dat de Omgevingsdienst en komt ook het toezicht op bijvoorbeeld Dupont de Nemours, dat straks onder de provincie valt, er bij. De bouwvergunning voor iets dat binnen die inrichting verandert, moet dan door GS worden afgegeven. Straks gaat dat ook naar de Omgevingsdienst, die dan in mandaat van GS dat bouwdeel afgeeft. Bouwstops en dergelijke worden ook door de Milieudienst uitgevoerd, in mandaat. Het bevoegd gezag is qua uitvoering neergelegd bij de Omgevingsdienst.

Mevrouw **Kruger** vraagt of de Omgevingsdienst per 1 januari van start gaat. Dat wordt bevestigd. Mevrouw **Kruger** vraagt of het speciale ICT registratiesysteem al gereed is en ze vraagt in hoeverre er rekening is gehouden met aanloopproblemen.

De heer **Hartog** antwoordt dat er al twee jaar wordt gewerkt aan de inrichting van Mozaïek en SQUIT XO. Alle Drechtsteden gaan over op hetzelfde systeem en de procedures zullen eenduidig zijn; dat is winst, zeker voor het bedrijfsleven. Er is een terugvaloptie opgenomen; er wordt geen afscheid genomen van het oude systeem voor het nieuwe systeem zich aantoonbaar heeft bewezen.

De heer **Pols** vraagt hoe de communicatie met de burgers straks verloopt. Nu wordt gebruik gemaakt van wijkblaadjes als er iets in de omgeving gebeurt of verandert.

De heer **Hartog** antwoordt dat dat zo blijft. Daarnaast kunnen mensen zich via het systeem Mozaïek informeren via een abonnement op nieuws dat betrekking heeft op hun omgeving. De wet zegt helaas niet dat het verplicht is om je burens actief te informeren.

De heer **Kraaijenbrink** merkt op dat veel gemeenten op dit moment bezig zijn met de implementatie van de basisadministratie adressen en gebouwen. Dat vergt veel capaciteit. Hij vraagt hoe zich dat in Dordrecht verhoudt tot de implementatie van het project Wabo.

De heer **Hartog** antwoordt dat de BACH is ingevoerd; daar zal mee worden blijven gewerkt. Het staat los van de invoering van de Wabo; het zijn twee losse systemen. Je ziet ook wat tegendraadse bewegingen in de regelgeving. De Wabo is ingezet als een decentrale uitvoering van een wet en de BACH is het centraal registreren van gegevens op een landelijk niveau.

De heer **Kraaijenbrink** merkt op dat er procedures zijn geschreven voor handhaving en dergelijke; hij vraagt zich af in hoeverre de Wabo daar weer nieuwe procedures voor heeft geschreven die haaks staan op dit verhaal.

De heer **Hartog** antwoordt dat SQUIT XO zodanig is gevormd dat dit rechtstreeks aansluit op het BACH. Wijzigingen die nu nog handmatig moeten worden ingevoerd, worden straks automatisch doorgevoerd.

De heer **Pols** vraagt hoe definitief de ingangsdatum van 1 oktober is.

De heer **Hartog** antwoordt dat die datum is gepubliceerd in het Staatsblad; die staat dus vast.

Mevrouw **Van Dongen** merkt op dat de inhoudelijke toetsingskaders niet wijzigen. Ze vraagt of die voorschriften voor Dordrecht al zijn getoetst.

De heer **Hartog** antwoordt dat de minister in december 2004 de VROM vergunning heeft gelanceerd. Toen werden op het ministerie vier fasen van de VROM vergunning onderscheiden. Fase 3 was zoals de Wabo nu bestaat, namelijk dat de procedures gelijkgeschakeld werden: één besluit, één beschikking enzovoorts, maar aan fase 4, integratie van de voorschriften, heeft het kabinet zich niet willen branden. De voorschriften blijven dus sectoraal bestaan. Voor een ambtenaar is het natuurlijk wel een uitdaging om er voor te zorgen dat die voorschriften in elkaar passen, maar wettechnisch blijven ze helaas sectoraal bestaan.

Mevrouw **van Wenum** vraagt of het rijk middelen beschikbaar stelt voor de implementatie.

Er komen nieuwe terreinen bij, waardoor het noodzakelijk is om deskundigheid op te bouwen. Ze vraagt in hoeverre dit al regionaal is georganiseerd en of dit extra investeringen zal vergen.

De heer **Hartog** antwoordt dat de financiën een mistig proces zijn. Via de algemene fonds wordt ongeveer 3 euro per inwoner uitgekeerd, maar het geld is niet geoormerkt. Dordrecht zal een deel daarvan richting de Milieudienst zenden, bestemd voor opbouw van kennis, kunde en systemen, maar er zijn ongetwijfeld gemeenten in Nederland die dat geld anders hebben besteed.

Mevrouw **Kruger** vraagt of er rekening gehouden wordt met minder capaciteit voor het afhandelen van de aanvragen tijdens de noodzakelijke scholing.

De heer **Hartog** antwoordt dat dat een uitdaging is. Er moet een bepaalde productie worden geleverd, maar de scholing moet ook een bepaald kennisniveau bewerkstelligen en dat is soms wel eens puzzelen. Bij de individuele ambtenaren zit ook wel een bepaalde druk.

De **voorzitter** dankt de heren voor hun heldere presentatie. De sheets van de presentatie zijn tevens te raadplegen via het RIS.

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE ADVIESCOMMISSIE VAN 24 AUGUSTUS 2010
SOCIALE LEEFOMGEVING/ONDERNEMERSCHAP

Consultatie beleid winkeltijden in Dordrecht (437103)

Gesprek met ondernemersorganisaties over zondagopenstelling voor de detailhandel en de Woon- en doe-het-zelfbranche in Dordrecht

Voorzitter: de heer A. van Wensen
Secretaris: mevrouw W.V.E. Verboom
Verslag: Erna Verveer, Getikt

Aanwezig:

De heer O. Soy, BETER VOOR DORDT
De heer M.M. Kraaijenbrink, PvdA
Mevrouw N. De Smoker, D66*
De heer B.J. van Beusekom, VVD
Mevrouw J. Van den Bergh, PvdA
De heer H. van der Linden, ChristenUnie/SGP
Mevrouw L. J. Kuhlemeier, BETER VOOR DORDT
Dhr. J. Mos, VVD*
Dhr. B. Staat, ChristenUnie/SGP*
De heer J.J.W. Van Dongen, D66
De heer D.F.M. Schalken-den Hartog, BETER VOOR DORDT*
Mevrouw S.L. Catsburg-Schenkel, ChristenUnie/SGP*
Mevrouw M. Vliegenthart-Kosłowska, VSP
De heer E.A.M. Nederhof, BETER VOOR DORDT
Mevrouw K. Rusinovic, PvdA*
Mevrouw G. de Klerk, GroenLinks
Mevrouw G. Sneijders, GroenLinks*
De heer M. Safranti, PvdA
De heer H. Tazelaar, VSP*
De heer A. Gündogdu, BETER VOOR DORDT
De heer S. Seme, CDA*
De heer A.J.M. Klous, BETER VOOR DORDT
De heer M. Groeneweg, BETER VOOR DORDT
Mevrouw G. Akansu, PvdA
De heer C.A. Van Verk, PvdA
Mevrouw I. Koene, VVD

* *Woordvoerders*

Namens het college is aanwezig wethouder F.J. Van den Oever

De **voorzitter** opent de vergadering.

De heer **Slager**, SO geeft een presentatie op de winkeltijdenwet en de verordening winkeltijden Dordrecht.

De heer **Weber** van de DOV spreekt in. Er zijn 12 dagen in het centrum die ingevuld kunnen worden. De DOV vraagt om gelijkstelling in geheel Dordrecht; dat zal er eerder voor zorgen dat de mensen in Dordrecht zullen blijven. Het segmenteren in verschillende stukken zou moeten verdwijnen.

De heer **Lemkes**, Federatie Wijkwinkelcentra geeft aan dat de heer Van Pelt als woordvoerder van de federatie op zal treden. De heer **Van Pelt** verwijst naar de brief die zojuist is uitgereikt, waarin het standpunt van de federatie is verwoord. De voorkeur gaat uit naar het bevorderen van de gelijkheid van buitenwijken en binnenstad. Veertig jaar geleden was hij betrokken bij het tot stand komen van de afspraken. Destijds was het voor de raad van groot belang dat de binnenstad beschermd zou worden tegen concurrentie vanuit de buitenwijken. De investeerders kochten stukken grond en zetten daar winkelcentra op; winkelcentrum Sterrenburg moest volgens het gemeentebestuur zo klein mogelijk worden. De buitenwijken werden automatisch uitgesloten van openstelling op zondag.

De heer **Sarije**, TOV-D (Turkse Ondernemersvereniging) is voor een versoepeling van de regelingen voor de gehele stad, zonder segmentering en min of meer geconcentreerd op de binnenstad.

De heer **Van Pelt** van de stichting Centrummanagement sluit zich daar bij aan en pleit voor eenduidigheid en gelijkheid in de hele stad.

De heer **Schaap** spreekt namens een aantal niet nader benoemde consumenten. Het D66 voorstel is om meer koopzondagen in te voeren. Hij vraagt of de gemeente al bevoegd is om een standpunt in te nemen. De Eerste en de Tweede kamer moeten zich nog uitspreken. Meer zondagen open gaan is waanzin; de kleine winkelier kan zich dat niet permitteren en de omzet gaat dus naar de grote winkelketens. De omzet op maandag en dinsdag is minimaal. Personeel is op zondag doorgaans vrij jong en helaas matig als het gaat om de kwaliteit. Het CNV heeft principieel bezwaar omdat de zondag nog steeds een christelijke traditie heeft, ook in Dordrecht of misschien wel juist in Dordrecht. Sociaal is het ook niet goed; mensen groeien uit elkaar en sociale activiteiten nemen af. De FNV vindt ook nog steeds dat er een rustpunt moet zijn in de wijk. Werkgevers willen geen toeslagen meer betalen op zondag. De lonen zijn laag in de detailhandel. Zelf is hij op zondag werkzaam als koster in de kerk.

De heer **Koekkoek** spreekt in als voorzitter van de Dordtse vereniging van Kunst- en Antiekhandelaren, maar is bekend van het Kunstrandje. Hij benadrukt het belang van het Kunstrandje voor Dordrecht. De afspraak over de eerste zondag van de maand is gemaakt in 1995; die afspraak moet wat hem betreft worden gecontinueerd. De gemeente heeft daarin ook een eigenstandig belang: een van de pijlers van het gemeentelijk beleid is bevordering van het toerisme en de verdere ontwikkeling daarvan. De stad Dordrecht afficheren als cultuurstad helpt daar ook bij. Je zou ook de Utrechtse culturele zondagen kunnen kopiëren als aanvulling op wat er al is.

Het Kunstrandje hecht aan de uniciteit van het initiatief in de historische binnenstad; de bezoekers komen voor een belangrijk deel voor de schoonheid van de binnenstad, maar ook voor een bezoek aan musea en kunsthandels. Hij pleit er voor om het beleid te houden zoals het nu is.

Mevrouw **Rusinovic** merkt op dat er uitbreiding mogelijk is op de zondagen voor kunsthandels en ateliers. Ze vraagt hoe de heer Koekkoek daar tegenaan kijkt.

De heer **Koekkoek** antwoordt dat er geen animo is binnen de vereniging om naast de gewone opening nog extra zondagen open te zijn, behalve de eerste zondag van de maand. De eerste zondag van de maand is een merk.

Mevrouw **De Smoker** merkt op dat de huidige situatie onduidelijk is; dat was voor haar fractie reden om te vragen om agendering. De presentatie was helder, maar de materie blijkt ingewikkeld. D66 wil graag dat de regels ruimer worden. De eerste zondag van de maand is cultuur; dat is duidelijk. D66 wil daar ook niet aan tornen, want dat is na al die jaren een begrip. Het trekt een heel ander publiek dan wat naar de laatste zondag van de maand komt. Er zijn 12 zondagen en meestal drie extra feestdagen, maar daar is geen keuzevrijheid als je niet in het centrum zit. Enkel het centrum mag open en dat geeft oneerlijke concurrentie. In een wijk heb je geen keus.

In de presentatie werd gesproken over 9 collectieve zondagen in de overige wijken; met drie feestdagen erbij is dat een eind in de goede richting en dat ondersteunt D66. Dan ligt er nog een vraag qua grenzen. De eerste zondag van de maand zou de woonboulevard open willen. Daar loop je weer tegen een grens aan, want mag de bouwmarkt iets verderop dan niet open? Mogen andere bouwmarkten ook niet open? Het zijn tegenwoordig bijna halve woonwinkels.

D66 is er voor om de keus om open te gaan bij de winkeliers in de wijken te leggen.

De Makro is regelmatig op zondag open; de regelgeving daaromtrent is echt een grijs gebied en ze vraagt of die niet ergens in mee kan lopen. Dat schept in ieder geval duidelijkheid.

Mevrouw **Catsburg** merkt op dat de ChristenUnie/SGP zoals bekend überhaupt tegen zondagopenstelling is. Haar fractie maakt zich zorgen over de kleine winkeliers en de keuzevrijheid van hun personeel. Wat de gelijkheid van de buitenwijken betreft: er zijn nu al twee zondagen beschikbaar, maar er wordt kennelijk geen gebruik van gemaakt en ze vraagt hoe dat zit.

De heer **Mos** merkt op dat de VVD landelijk strijdt voor meer zondagen open; shoppen is ook zondagsrust. Hij vraagt of er bij het opstellen van het politiek akkoord gekeken is naar de behoefte van de winkeliers. Er blijkt ruimte te zijn voor de wijkwinkelcentra om meer open te zijn en hij vraagt of daar geen behoefte aan is, of dat het onwetendheid is.

De heer **Schalken** sluit zich aan bij de heer Mos. Volgens hem is er bij het opstellen van het nieuwe politiek akkoord goed gekeken naar wat mogelijk is binnen de wet- en regelgeving en naar de wens vanuit de stad. In de wijken wordt er bijna geen gebruik gemaakt van de mogelijkheden die er al zijn; dan is het de vraag of je daar nu over in discussie moet gaan.

De heer **Tazelaar** merkt op dat er een enquête is gehouden door de VSP onder de inwoners; die vinden extra openstelling niet nodig. Uitbreiding in de wijken zou een aanslag zijn op de kleine

winkeliers en zeker op het personeel. Er zijn veel wijken waar die zondagsrust er is, zoals Dubbeldam. Wat er nu is, moet dan maar blijven, maar zijn fractie wil geen uitbreiding. De heer **Seme** merkt op dat de fractie van het CDA voorstander is van winkelrust; hij sluit zich aan bij de heer Schaap en mevrouw Catsburg en zal de economische, sociale, principiële en maatschappelijke argumenten niet herhalen. Zijn fractie wil de huidige regeling behouden. Mevrouw **Snijders** merkt op dat de fractie van GroenLinks van mening is dat het centrum niet bevorderd zou moeten worden ten koste van de wijken; ze pleit voor gelijke behandeling. Mevrouw **Rusinovic** pleit namens de fractie van de PvdA voor meer duidelijkheid rondom de openstelling, met name in de wijken, en dat geldt ook voor de regels. Ook oneerlijke concurrentie voor de buitenwijken moet tegengegaan worden. In de wijken moeten de winkels open kunnen.

Wethouder **Van den Oever** merkt op dat er sprake is van landelijke wet- en regelgeving en daar zitten behoorlijk wat beperkingen in. De 12 dagen die er zijn, zijn ook beschikbaar voor de buitenwijken. Daar is een 'maar' aan toegevoegd. Het gaat bij zondagsopenstelling altijd over een collectieve ondernemersactiviteit en dat is van belang; het gaat niet over de individuele opening van een supermarkt. De wettelijke beperking voor de stad is 12 zondagen. Je kunt het helemaal vrijlaten voor de buitenwijken en wachten tot de aanvragen binnenkomen. In het verleden zag je dat de feestdagen aangewezen zijn; de tuincentra, de botenhandel en dergelijke gebruiken die zondagen ook in de buitenwijken. Tijdens iedere Adviesraad van de Detailhandel wordt steeds gezegd, ook door de DOV en de federatie van wijkwinkelcentra: als winkelcentrum willen we geen gebruik maken van de collectieve opening. Individuele supermarkten willen wel graag elke zondag open zijn, maar daar voorziet de Nederlandse wetgeving op dit moment niet in. Het gaat bij bouwmarkten om een gebiedsaanwijzing. De meubelboulevard vraagt al jaren om open te mogen zijn op de eerste zondag van de maand. Een bouwmarkt die daar in de buurt zit, valt in dat gebied en die mag dus niet op andere zondagen open. Bouwmarkten in een ander gebied kunnen dan wel open. Dus er is een voordeel en een nadeel. De Stichting Centrummanagement heeft problemen met hoe er tot nu toe werd omgegaan met de toeristische regeling. Je kunt niet communiceren dat je altijd de vierde zondag van de maand open bent, simpelweg omdat er geen ritme is. Er worden zondagen uitgehaald omdat het college zeer terughoudend met de evenementen in de toeristische regeling om wil gaan. Er is duidelijkheid: het Kunstrandje wil graag de eerste zondag van de maand open zijn en die wens vult het college graag in. De winkeliers in het centrum willen graag open zijn op de vierde zondag van de maand en tijdens Sinterklaas en Kerst en graag ook tijdens evenementen. Dat kan ook in de huidige wet- en regelgeving. In de buitenwijken willen de tuincentra en dergelijke graag op de tot nu toe aangewezen feestdagen op zijn; dat blijft zo en de andere dagen die resteren, 9 stuks, blijven wat het college betreft open en daar kunnen winkelcentra een verzoek voor indienen voor een collectieve koopzondag. Daarmee geef je ook de buitenwijken de maximale, wettelijke toegestane, ruimte. De Makro is inderdaad een grijs gebied; het is een groothandel en valt dus niet onder de winkeltijdenwet. Dat verander je niet lokaal.

De heer **van der Poel** kan zich sinds hij in 2005 actief werd, niet heugen dat er aan winkelcentra is gevraagd hoeveel zondagen ze open zouden willen gaan. Hij geeft complimenten voor de goed onderbouwde presentatie. Richting de heer Schaap merkt hij op dat personeel altijd keuzevrijheid heeft als het gaat om werken op zondag en dat wordt gerespecteerd door de meeste ondernemers. De CAO geeft gewoon recht op dubbel uitbetalen; of in geld, of in vrije tijd. Sommige personeelsleden zijn daar heel blij mee en volgens hem wordt het sociale leven verruimd. Ondernemers hebben volgens hem zeker respect voor godsdienst; hij heeft dat zelf ook. Dat het een aanslag is op de zondagsrust, kan hij zich voorstellen. Maar zoals de regeling nu is kun je het alleen maar makkelijker maken door 12 zondagen vrij te geven. Er wordt niet gevraagd om meer zondagen, maar er wordt gevraagd om duidelijkheid. Hij hoort de diverse verenigingen zeggen: neem de laatste zondag van de maand voor de detailhandel, Dordt-breed. Dan maak je het duidelijk en is er geen sprake van oneerlijke concurrentie. Voor de regel om een koopzondag aan te vragen moet er collectief aangevraagd worden? Hij vraagt zich af of alle leden daarvoor open moeten gaan, of dat je als bestuur een collectieve openstelling kunt vragen waarbij één bakker of één supermarkt open gaat. Moet je daar een activiteit voor doen? Hij heeft begrepen dat je een activiteit moet inplannen op een zondag, bij wijze van spreken een rollatorrace in het winkelcentrum, voor de aanvraag wordt gehonoreerd. Zo niet, dan vermoedt hij dat vele winkelcentra een aanvraag zullen doen. Hij vraagt of er ook een apart gebied gemaakt wordt van de Sportboulevard en de Gezondheidsboulevard als die over twee jaar definitief open gaan. Hij vraagt of het een toeristisch gebied wordt of iets dergelijks. De grond van de Gezondheidsboulevard ligt buiten het ziekenhuis.

De heer **Slager** antwoordt dat daar waar verkoopactiviteiten plaatsvinden, de winkeltijdenwet van toepassing is, ongeacht of dat sportgerelateerd of gezondheidgerelateerd is. Er zal dus gekeken moeten worden of dat ook onder de normale reguliere regeling gaat vallen, want het gaat om verkoop.

Mevrouw **Rusinovic** dankt voor de uitleg. Ze merkt op dat de DOV er van uitgaat dat er in de buitenwijken zeker wel behoefte is om open te gaan op vergelijkbare dagen als de binnenstad. De heer **Van der Poel** antwoordt dat die behoefte er is bij sommige leden, niet bij allemaal; dat klopt en dat kan de DOV zich ook goed voorstellen, maar de vereniging behartigt de belangen van alle leden.

De heer **Van Dongen** merkt op dat in de binnenstad lang niet alle winkels open zijn op zondag. Als er een collectieve aanvraag wordt gedaan, lijkt het hem dat dat zo geregeld is.

Wethouder **Van den Oever** antwoordt dat de adviesraad voor de detailhandel de verdeling maakt; daar zit zowel de DOV als de federatie wijkwinkelcentra bij. Alle partijen hebben gezegd dat de winkelcentra in de buitenwijken niet open willen, behalve de supermarkten. Daar wringt de schoen: het gaat niet om een zondagopenstelling van een individuele winkel. De zondagsopenstelling is bedoeld voor een collectieve activiteit. Dat hoeft geen activiteit te zijn; simpelweg met elkaar open zijn, zonder dat iedereen open is, is de collectieve verkoopactiviteit. De regeling is niet bedoeld voor een individuele supermarkt.

De heer **Van Dongen** merkt op dat er om duidelijkheid wordt gevraagd; dat betekent volgens hem overal hetzelfde regime met inachtneming van de wettelijke regels. Je kunt dus een collectieve aanvraag doen en dan maakt het niet uit dat vijftig procent of zeventig procent van de winkels niet open gaat.

De heer **Koekkoek** merkt op dat de boekenmarkt in combinatie met openstelling van de winkels een fysiek probleem oplevert. Hij neemt aan dat een koopzondag tijdens evenementen in de binnenstad niet ongeclausuleerd kan en vraagt of zijn zorg hieromtrent kan worden weggenomen.

Wethouder **Van den Oever** antwoordt dat het altijd gaat om de wens van de ondernemers. Dat geldt zowel voor de mensen die bezig zijn met evenementen als voor de winkeliers. Er vindt een vaststelling plaats aan de hand van de wensen die meerjarig geuit zijn. Dat is ook getoetst aan de huidige wet. Er wordt gekeken of niemand tekort wordt gedaan; geen 12 dagen voor de winkelcentra vrijhouden, maar rekening houden met de andere branches. Het gaat altijd in overleg. Er wordt door het college gestreefd naar een verordening waar de dialoog mogelijk blijft.

De heer **Koekkoek** vraagt of de boekenmarkt gelijk zou kunnen vallen met een koopzondag.

De heer **Slager** antwoordt dat de boekenmarkt een evenement genoemd zou kunnen worden op basis waarvan de winkels open mogen; daar is in het verleden juist niet voor gekozen, al is het alleen al om de drukte te voorkomen. De boekenmarkt wordt geregeld op basis van een jaarlijks te verlenen individuele ontheffing voor een 'activiteit van voorbijgaande aard'. Het is aan de organisatie om te bepalen wanneer de boekenmarkt plaatsvindt. Als dat op de vierde zondag van de maand is, zou het gemeentebestuur kunnen weigeren gezien de botsende belangen. Het is fysiek onmogelijk om dat tegelijk te doen.

De heer **Koekkoek** merkt op dat de binnenstad een koopzondag op de eerste zondag van juli kan aanvragen; hij vraagt of er dan toestemming wordt gegeven.

De heer **Slager** antwoordt dat het college in dat geval een afweging maakt op basis van advies.

De heer **Lemkes** is ondernemer; daarvoor moet je je winkel open houden. Of je het nu sociale armoede vindt of wat dan ook, in heel Nederland zie je dat er in de grotere steden alerte ondernemers zijn die profiteren van de openingstijden van supermarkten. Veel supermarkten maken in toenemende mate omzet op zondag en dat is zeker niet allemaal een verschuiving. Er zijn wel degelijk mogelijkheden om creatief om te gaan met de regels; de wetgeving is voor meerdere uitleg vatbaar. Een recent voorbeeld is Alexandrium dat als toeristisch gebied bestempeld mag worden. Hij doet een beroep op de politiek om alle mogelijkheden te benutten.

Mevrouw **De Smoker** wil inzoomen op de sheet van de winkeltijdenwet in het coalitieakkoord. Volgens haar is er wel overeenstemming over de wijze waarop de zondagen in de binnenstad zijn geregeld, zowel voor de detailhandel als het Kunstrandje. De wijkwinkelcentra hebben de mogelijkheid om 9 zondagen open te zijn omdat er drie zondagen aan de tuincentra en dergelijke branches zijn gegeven. Ze vraagt waarom er dan geen 12 zondagen overblijven.

Wethouder **Van den Oever** antwoordt dat de wet dat niet toelaat. In zondagen en erkende feestdagen wordt geen onderscheid gemaakt in de wet. 12 is het maximum, min 3, want de genoemde branches maken de afgelopen jaren sinds 1996 consequent gebruik van die dagen. Dat recht wil het college hen blijven geven en dan blijven er 9 over. Het waren er twee, daar werd nooit gebruik van gemaakt en volgens de informatie die hij kreeg bij zijn laatste consultatieronde zal er van die 9 ook nooit gebruik gemaakt worden.

Mevrouw **De Smoker** antwoordt dat er nu behoefte aan blijkt te zijn, en die mogelijkheid is er dus. Ze vraagt of het niet mis gaat als je de eerste zondag van de maand aanwijst voor de woonboulevard.

Wethouder **Van den Oever** antwoordt dat het college in overleg zal treden op het moment dat het aan de orde is voor de verordening. De meubelboulevard vraagt al jaren toestemming om elke eerste zondag van de maand open te mogen zijn. De wet zegt: dat kan door dat gebied 12 eerste zondagen van de maand toe te wijzen. Je kunt per wijk, maar zelfs ook per winkelplint een gebied met een eigen regime aanwijzen. Dat is ook verstandig, want dan kunnen de winkelcentra bepaalde gelegenheden aangrijpen om dagen in te vullen. Je kunt je voorstellen dat je ook een wijk maakt die "de meubelboulevard" heet. Als de meubelboulevard dat aangeeft, wordt er in overleg getreden en wordt dat gebied aangewezen voor openstelling op de eerste zondag van de maand.

Mevrouw **De Smoker** vraagt waarom je kiest voor een geografische beperking en waarom je niet kiest voor een categorie. Dat voorkomt oneerlijke concurrentie.

Wethouder Van den Oever antwoordt dat Gamma op de meubelboulevard zit; die mag dus op tweede Paasdag niet open. De andere bouwmarkten mogen dan allemaal wel open. Het gaat over gebiedsindeling. Je kunt wel zeggen: buiten het centrum zijn er 12 koopzondagen en dat geldt voor iedereen, maar dan doe je dus bepaalde branches tekort.

De wens van de raad was om een meubelboulevard te hebben; dat is perifere detailhandel waar andere vestigingseisen voor gelden en die vormen al een regime apart. Zij mogen met elkaar bepalen welke zondagen zij open willen zijn.

De **voorzitter** merkt op dat er voldoende ruimte lijkt te zijn voor overleg om nader bij elkaar te komen.

De heer **van der Poel** merkt op dat het college via het collegeakkoord heeft geprobeerd de wensen van de ondernemers te honoreren. Hij beluistert vanavond dat alle ondernemerspartijen zeggen: stel de zondagopenstelling gelijk en maak het duidelijk voor de mensen in Dordrecht. Daarmee kom je ook tegemoet aan de wensen met betrekking tot de zondagsrust, want anders kun je straks elke zondag gaan shoppen omdat de winkelcentra verschillende dagen aan kunnen vragen. Alle ondernemers zeggen: trek het gelijk, beperk je tot de laatste zondag van de maand. Dat is duidelijk voor iedereen.

De heer **Schaap** kan best leven met het voorstel van de heer van der Poel. Hij vraagt wanneer D66 met een voorstel komt om alle zondagen open te gaan.

Mevrouw **De Smoker** stelt hem voor zich te verdiepen in waar Kamerlid Boris van der Ham mee bezig is. De gemeenten moeten meer zelf kunnen regelen, afhankelijk van de situatie.

De heer **Schaap** merkt op dat het standpunt in de Tweede Kamer is om veel meer zondagen open te zijn en hij vraagt of dat door de lokale D66 fractie overgenomen wordt.

Mevrouw **De Smoker** antwoordt dat zij in de lokale politiek actief is.

De heer **Tazelaar** vindt het voorstel van de heer van der Poel een overweging waard; dan heb je op dezelfde tijden een zondagopenstelling en ook op dezelfde tijden zondagsrust.

De **voorzitter** constateert dat er binnen de huidige mogelijkheden nog openingen zijn die gebruikt kunnen worden, dat er nieuwe regelgeving aankomt waarvan de inhoud nog niet bekend is en dat er eerst gebruik gemaakt kan worden van de huidige regeling. Die zou je volledig moeten uitnutten, in goed overleg.

Wethouder **Van den Oever** merkt op dat het college bezig is met de uitwerking van het coalitieakkoord; een collegevoorstel volgt om de verordening aan te passen. Vandaag is er een doorkijkje gegeven in hoe die aanpassing er uit zal zien en hij heeft geprobeerd te motiveren waarom deze coalitie deze keuzes gemaakt heeft. Er zal als het voorstel voorligt, een raadsdebat volgen omdat het een bevoegdheid van de raad is om de verordening aan te passen. Als de begroting is goedgekeurd, kan daar aan gewerkt worden.

De **voorzitter** sluit de vergadering om 23.10 uur.

Aldus vastgesteld in de gemeenteraad van 28 september 2010.

De griffier,

De voorzitter,

M. van Hall

A.A.M. Brok